

POWIAT
OTWOCKI

FUNDACJA
EXPERTO PRO BONO

POZNAJ SWOJE PRAWA

PORADNIK Z ZAKRESU PRAWA KARNEGO

Niniejszy poradnik został przygotowany w ramach zadania publicznego w zakresie prowadzenia w 2021 roku punktów nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego na terenie powiatu otwockiego we współpracy z **Fundacją Rozwoju Świadomości Obywatelskiej Experto Pro Bono** w ramach projektu finansowanego z budżetu państwa realizowanego przez **Powiat Otwocki**.

www.fundacjaepb.pl

ODROCZENIE WYKONANIA KARY POZBAWIENIA WOLNOŚCI

Jeśli Ty albo ktoś z Twoich bliskich został skazany na karę pozbawienia wolności należy zastanowić się co dalej. Skazanie bowiem zawsze przywodzi na myśl mury więzienia. Niemniej jednak, nie zawsze osoba, której w wyroku sąd orzekł karę pozbawienia wolności, musi szykować się do więzienia – a bynajmniej nie od razu. Istnieją instytucje, dzięki którym osoba skazana na karę pozbawienia wolności, może „odsunąć” w czasie jej wykonanie.

Instytucją, o której mowa wyżej, jest **odroczenie wykonania kary pozbawienia wolności**.

Art. 151 kodeks karny wykonawczy

§ 1. Sąd **może** odroczyć wykonanie kary pozbawienia wolności **na okres do roku**, jeżeli natychmiastowe wykonanie kary pociągnęłoby dla skazanego lub jego rodziny zbyt ciężkie skutki. W stosunku do skazanej kobiety ciężarnej oraz osoby skazanej samotnie sprawującej opiekę nad dzieckiem, sąd może odroczyć wykonanie kary na okres **do 3 lat** po urodzeniu dziecka.

§ 2. Sąd może odroczyć wykonanie kary pozbawienia wolności w wymiarze do roku, jeżeli liczba osadzonych w zakładach karnych lub aresztach śledczych, przekracza w skali kraju ogólną pojemność tych zakładów; odroczenia nie udziela się skazanym, którzy dopuścili się przestępstwa z zastosowaniem przemocy lub groźby jej użycia, skazanym określonym w art. 64 § 1 lub 2 lub w art. 65 Kodeksu karnego, a także skazanym za przestępstwa określone w art. 197-203 Kodeksu karnego popełnione w związku z zaburzeniami preferencji seksualnych.

§ 3. Odroczenie może być udzielone kilkakrotnie, jednak łączny okres odroczenia nie może przekroczyć okresów wskazanych w § 1; okres odroczenia biegnie od dnia wydania pierwszego postanowienia w tym przedmiocie.

§ 4. Odraczając wykonanie kary pozbawienia wolności, sąd może zobowiązać skazanego do podjęcia starań o znalezienie pracy zarobkowej, zgłaszania się do wskazanej jednostki Policji w określonych odstępach czasu lub poddania się odpowiedniemu leczeniu lub rehabilitacji, oddziaływaniom terapeutycznym lub uczestnictwu w programach korekcyjno-edukacyjnych.

§ 5. Wykonując orzeczenie o odroczeniu wykonania kary pozbawienia wolności w stosunku do skazanego, który został zobowiązany do wykonania obowiązków określonych w § 4, sąd stosuje odpowiednio art. 14.

KOMU SĄD MOŻE ODROCZYĆ WYKONANIE KARY POZBAWIENIA WOLNOŚCI?

Sąd może odroczyć wykonanie kary pozbawienia wolności skazanemu, **który nie rozpoczął jeszcze odbywania takiej kary.**

W przypadku, gdy kara pozbawienia wolności już jest wykonywana, wówczas skazany może skorzystać z instytucji, jaką jest – **przerwa w wykonaniu kary pozbawienia wolności**.

Instytucja odroczenia wykonania kary pozbawienia wolności pozwala na odroczenie wykonania kary m.in. w szczególnych sytuacjach życiowych skazanego, w których co do zasady wykonanie kary pozbawienia wolności jest możliwe, ale jej wykonanie może nieść wyjątkowo negatywne skutki dla skazanego, jak też jego rodziny.

Sąd rozpatrując o odroczenie wykonania kary pozbawienia wolności z powodu ciężkiej sytuacji rodziny skazanego, ustala:

- 1) czy taka sytuacja rzeczywiście istnieje,
- 2) czy nadaje się ona do poprawienia wskutek osobistych starań skazanego,
- 3) czy można prognozować, że skazany wykorzysta odroczenie wykonania kary zgodnie z jej celem. W związku z tym odroczenie ma charakter fakultatywny – co oznacza, że sąd może orzec o odroczeniu wykonania kary pozbawienia wolności, ale nie musi.

Sąd odracza wykonanie kary pozbawienia wolności z uwagi na: chorobę psychiczną, ciężką chorobę uniemożliwiającą wykonanie kary pozbawienia wolności.

WNIOSEK O ODROCZENIE WYKONANIA KARY POZBAWIENIA WOLNOŚCI

- sądem, do którego należy złożyć wniosek jest sąd, który wydał wyrok w I instancji,
- wniosek o odroczenie wykonania kary podlega opłacie 80 zł. Opłatę uiszcza się wraz ze złożeniem wniosku.

WARUNKOWE ZAWIESZENIE WYKONANIA KARY POZBAWIENIA WOLNOŚCI

Sąd przychylił się do Twojego wniosku o odroczenie wykonania kary pozbawienia wolności (o czym była mowa wyżej), na okres co najmniej jednego roku. Zbliża się termin zakończenia odroczenia wykonania tej kary i nieuchronna wizja więzienia. Co można zrobić dalej?

Istnieje instytucja **warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności**.

Art. 152 kodeks karny wykonawczy

§ 1. Jeżeli odroczenie wykonania kary nieprzekraczającej roku pozbawienia wolności trwało przez okres co najmniej jednego roku - sąd może warunkowo zawiesić wykonanie tej kary na zasadach określonych w art. 69-75 Kodeksu karnego.

§ 2. Wniosek o warunkowe zawieszenie wykonania kary pozbawienia wolności może złożyć również sądowy kurator zawodowy.

§ 3. Na postanowienie w przedmiocie warunkowego zawieszenia wykonania kary przysługuje zażalenie; w posiedzeniu ma prawo wziąć udział prokurator, skazany oraz obrońca, a także sądowy kurator zawodowy, jeżeli składał wniosek o wydanie postanowienia.

Całą procedurę mającą na celu uniknięcie pozbawienia wolności, należy zacząć od uzyskania odroczenia wykonania kary. Przy pozytywnym rozpatrzeniu wniosku o odroczenie wykonania kary pozbawienia wolności, jedynie przesuwamy w czasie chwilę jej wykonania. Po upływie okresu na jaki sąd odroczył wykonanie kary pozbawienia wolności, kara będzie podlegać wykonaniu.

W przypadku, gdy łączny okres na jaki udzielono odroczenie wykonania kary pozbawienia wolności, trwał co najmniej jeden rok, wówczas jest to przesłanką do złożenia wniosku o warunkowe zawieszenie wykonania kary na podstawie art. 152 kodeksu karnego wykonawczego.

Warunki, jakie należy spełnić, aby uzyskać warunkowe zawieszenie wykonania kary pozbawienia wolności, określone są w kodeksie karnym oraz w kodeksie karnym wykonawczym.

Pamiętaj, że aby uzyskać warunkowe zawieszenie wykonania kary:

- 1) Orzeczona kara nie może przekraczać roku, a sąd musi uznać, że taki wymiar kary spełni jej cele.
- 2) Sąd orzekający bierze pod uwagę przede wszystkim **zachowanie sprawcy po popełnieniu przestępstwa**, a także postawę sprawcy, jego właściwości i warunki osobiste, dotychczasowy sposób życia.

Z komentarza: Sąd podejmując decyzję o warunkowym zawieszeniu wykonania kary pozbawienia wolności, dokonuje kolejnej (po sądzie orzekającym o winie oskarżonego) oceny zasadności wykonywania kary pozbawienia wolności. Po raz kolejny dokonuje się prognozy kryminologicznej określonej w art. 69 § 1 KKW, w szczególności w zakresie ryzyka powrotu do przestępstwa. Jak słusznie wskazuje K. Postulski (KKW. Komentarz, 2013; kom. do art. 152), **przedmiotem oceny sądu orzekającego na podstawie komentowanego przepisu może więc być jedynie to, co zdarzyło się po wydaniu wyroku, szczególnie w okresie odroczenia wykonania kary.** Jak wskazał SA w Lublinie w post. z 2.2.2000 r. (II AKz 20/00, niepubl.): "jeżeli czas pobytu skazanego na wolności, liczony od chwili uprawomocnienia się wyroku, przekracza swym wymiarem roczny okres odroczenia wykonania kary pozbawienia wolności, przedmiotem ustaleń sądu co do istnienia przesłanek określonych w art. 69 § 1 i 2 KK, koniecznych do zastosowania dobrodziejstwa przewidzianego w art. 152 KKW, powinien być cały ten czas, w tym także okres odbywania kary pozbawienia wolności w innej sprawie oraz osiągnięte w tym okresie postępy w resocjalizacji skazanego". Zdaniem A. Zolla (Materialnoprawne, s. 133), nie dochodzi tutaj do falsyfikacji wcześniejszych ustaleń sądów, ale stanowi **nową prognozę kryminologiczną.** (*J. Lachowski (red.), Kodeks karny wykonawczy. Komentarz, Warszawa 2018*)

PRZERWA W WYKONANIU KARY POZBAWIENIA WOLNOŚCI

W przypadku, gdy nie zdążyłeś złożyć wniosku o odroczenie wykonania kary pozbawienia wolności i sąd zarządził wykonanie kary pozbawienia wolności, nie oznacza to, że spędzisz całą

zasądzoną karę za murami więzienia. Jedną z instytucji, która umożliwia opuszczenie więzienia przed zakończeniem okresu na jaki zostałeś skazany na karę pozbawienia wolności **jest instytucja przerwy w wykonaniu kary pobawienia wolności.**

Art. 153 kodeks karny wykonawczy

§ 1. Sąd penitencjarny udziela **przerwy w wykonaniu kary w wypadku określonym** w art. 150 § 1 do czasu ustania przeszkody.

§ 2. Sąd penitencjarny może udzielić przerwy w wykonaniu kary pozbawienia wolności, jeżeli przemawiają za tym **ważne względy rodzinne lub osobiste**. Przepisy art. 151 § 3-5 stosuje się odpowiednio.

§ 2a. Wniosek o udzielenie przerwy w wykonaniu kary pozbawienia wolności może złożyć również dyrektor zakładu karnego.

§ 3. Nie można udzielić przerwy przed upływem roku od dnia ukończenia poprzedniej przerwy i powrotu po niej do zakładu karnego, chyba że zachodzi wypadek choroby psychicznej lub innej ciężkiej choroby skazanego albo inny wypadek losowy.

§ 4. *(uchylony)*

§ 5. Sądem penitencjarnym właściwym miejscowo do udzielenia dalszych przerw jest sąd, który udzielił pierwszej przerwy. Jest on również właściwy do orzeczenia przerwy, o której mowa w § 3, jeżeli skazany nadal przebywa na wolności.

Przerwa w wykonywaniu kary dotyczyć może:

- 1) kary pozbawienia wolności,
- 2) zastępczej kary pozbawienia wolności (orzekana wobec skazanych, którzy nie uścili kary grzywny).

PAMIĘTAJ!!!! Przerwa w wykonaniu kary nie służy uniknięciu pobytu w zakładzie karnym, niemniej jednak w określonych sytuacjach umożliwia opuszczenie zakładu karnego przed czasem.

Sąd penitencjarny zawsze udzieli przerwy w wykonaniu kary w przypadku:

- 1) choroby psychicznej,
 - 2) innej ciężkiej choroby uniemożliwiającej wykonywanie kary,
- odroczenie wykonania kary będzie udzielone do czasu ustania przeszkody,
 - pamiętać należy, iż nie będzie wystarczające samo stwierdzenie istnienia choroby.

Sąd dodatkowo oceni, czy w konkretnym przypadku ciężkiej choroby uniemożliwia ona osadzonemu odbywanie kary.

Sąd penitencjarny może udzielić przerwy w wykonaniu kary w przypadku:

- 1) gdy przemawiają za tym ważne względy osobiste bądź rodzinne.
Składając wniosek wskazujący na wskazaną wyżej podstawę należy:
 - a) przekonać sąd, że zachodzi ta nadzwyczajna okoliczność osobista bądź rodzinna.
 - b) przekonać sąd, że pobyt skazanego na wolności może poprawić tę sytuację
 - c) przekonać sąd, że skazany skorzysta z przerwy właśnie w tym celu – żeby poprawić trudną sytuację rodziny lub swoją własną.

WNIOSEK O PRZERWĘ W WYKONANIU KARY:

Należy złożyć do Sądu Okręgowego - wydziału penitencjarnego, w okręgu którego znajduje się zakład karny, w którym skazany odbywa karę.